

Chữ và Nghĩa!

Đoàn Xuân Thu

Bà con mình, già già cỡ tui, hồi xưa chắc đều biết các danh hài của sân khấu miền Nam mình như: hề râu Thanh Việt, hề nhựa Thanh Hoài, hề Tùng Lâm, hề Xuân Phát. Mấy danh hài này có cách diễn, cách giễu rất duyên và rất riêng. Không ai lẫn vào ai; không y chang, giống đồ hộp sản xuất hàng loạt danh hài như trong nước sau này. Riêng hề Xuân Phát còn là soạn giả cải lương nữa đó. Đâu hồi ngàn chín trăm sáu mươi mấy gì đó Xuân Phát viết tuồng 'Tình Chú Thoòng', diễn trên sân khấu Dạ Lý Hương của bầu Xuân. Hùng Cường, vai chú Thoòng, xuống vọng cổ, phát âm lơ lớ, hệt Ba Tàu. "Ai có răng vàng pể bạc pể đồng hồ hư pán hông?". Dễ tính như chú Ba...

*Hà cái lầy xíng xái,
nó chọc mình mê gái Việt Nam,
chổng khu làm bao nhiêu đưa cho em ăn hết*

(mà hông làm vậy thì cách chi để đĩa đeo chân hạc cho được chớ?) Xuân Phát cười mình 'dại gái' là viết đúng, chớ hông có sai thì hà cái lầy cựa cãi làm gì!

Tuồng ăn khách quá xá, quà xa. Xu hào rủng rỉnh nên soạn giả Xuân Phát hăng hái soạn thêm tuồng 'Tình Anh Bảy Chà' cũng na ná, chỉ chuyển từ chú Ba qua anh Bảy mà thôi. Nhưng lần này bị tổ trác (chắc ông quên cúng Tổ!) Anh Bảy Chà do kếp Thành Được đóng (chắc ngầm đưa với kếp Hùng Cường); cũng ca vọng cổ, giọng lơ lớ hệt 'Cà ri Chà'. Nhưng hội Ấn Kiều lại hông chịu cách Xuân Phát chọc quê như vậy, làm mất mặt bầu cua cả đám Chà Và. Hăm đi thưa Xuân Phát ra ba tòa quan lớn. Rét quá! Xuân Phát đành viết thư dè dỗi tại tôi muôn phần!

o O o

Melbourne, thủ phủ đa văn hóa của tiểu bang Victoria, Úc Châu, có hà rằm Ấn Độ. Có đũa đội 'turban', để râu rìa, nói:

- *Tui là Sikh chớ không phải Ấn Độ.*

Vậy Sikh ở đâu? Nó nói ở gần Ấn Độ (He he!). Rồi Ấn Độ Bombay; nhưng chữ 'bom bay' này rồi, (ghê quá mà) bèn đổi thành Mumbai. (Ồi cái nào cũng 'bai' hết mà bày đặt đổi tới đổi lui chi cho nó mệt? Huống quá hè!) Sikh không ăn thịt, chỉ ăn rau. Ấn Độ, đạo Bà La Môn (Hindu), không ăn thịt bò. Ấn Độ, đạo Hồi, không ăn thịt heo. Người đạo Hồi trước khi giết trừu mần thịt luôn làm nghi thức; giống như bà con miền Tây mình trước khi cắt cổ gà, nấu cháo, xé phai, cũng lâm râm khấn vái cho 'con gà' kiếp sau nó đầu thai... thành 'con vịt'. Cái thịt đó gọi là 'halah meat'. Không phải 'halah meat' nhứt định không mua. Nên có Chú Ba từ đại lục gom được một mớ kha khá, chạy trốn Hoàng đế Tập Cận Bình qua định cư vùng Coburg, phía Bắc thủ phủ Melbourne. Nơi đây nhiều dân Thổ Nhĩ Kỳ (Turkey), Li Băng (Lebanon), toàn theo đạo Hồi, nên không ăn thịt heo; thịt mà chú Ba rất 'hầu xức', coi là 'quốc nhục' (nhục là thịt chớ hông phải nhục nhả đâu nhe bà con). Chú Ba này bèn mở cái tiệm bán thịt heo. Nhưng ế nhẹ hè. Nhìn qua bên đường, thấy một tay Thổ Nhĩ Kỳ bán thịt không kịp hờ tay hè. Nhìn lên bảng quảng cáo của nó chú Ba thấy đề 'Halah Meat'. Sáng hôm sau, chú Ba khệ nệ khiêng cái bảng quảng cáo 'Halah Pork' đặt chình ình trước cửa tiệm mình để cạnh tranh câu khách. Đúng là ngu như heo!

o O o

Chữ và nghĩa nó quan trọng dường nào trong buôn bán, thương trường mà ngay cả trong chính trường cũng vậy. Mới đây nè tờ 'Wall Street Journal' của Mỹ, vô tình hay cố ý chơi chữ, gọi Tổng thống Nga là "Vladimir Trump" (ám chỉ hai ông 'thần thù' này là bà con cật ruột, cùng họ với nhau) Sau đó phải xin đính chính, do lỗi của thằng đánh máy viết lộn họ Putin với họ Trump. Có một chú Sam cũng rất thâm, biểu nhà báo là tên Tổng thống Mỹ nên viết nhầm là "Donald Putin" luôn đi.

(Xin phụ đề Việt ngữ! 'Putin' cắt thành hai âm 'Pu' và 'tin'; nếu phát âm theo kiểu Mỹ thì 'pu' đồng âm với 'poo' là tiếng lóng của chữ 'phân'; còn 'tin' nghĩa là cái hộp thiếc. Do đó 'poo' 'tin' là hộp đựng cái gì thối lảm). Ai mà nói mấy thằng Yankees cạn sọt, không có óc hài hước, hông biết chọc quê thâm thúy như người Anh là làm to đó.

o O o

Tóm lại, nếu nhờ chữ nghĩa để kiếm sống, tui xin mấy nhà văn mình nên cẩn tắc để vô áy náy. Lạng quạng là bị phang hoài hê! Tác giả nhờ nhà phê bình, mới viết càng lúc càng ít rác. Viết văn, lựa chữ như đãi cát (trong bãi rác đời) để tìm những mảnh vàng nhỏ li ti hầu kết lại thành một đóa bông hồng vàng tươi thắm, dâng hiến cho người đọc. Đa số những nhà phê bình, cầm cân nảy mực như một quan tòa chánh trực, công minh. Chẳng bao giờ phê bình tác phẩm mà lại lòi tác giả ra chửi cha, mắng mẹ họ bao giờ.

Tui thường tôn kính một anh bạn văn như ngọn Thái sơn sừng sững, bởi kiến thức về miền Lục tỉnh quê mình, ông chỉ chịu đứng hạng nhì, sau nhà văn Sơn Nam mà thôi. Tuy nhiên chỉ vì chữ 'Chà Và' có một tay ăn nói cộc cằn, thô lỗ phang ảnh thiếu điều lợi tay, hết muốn viết luôn.

Chà Và không phải là Ấn Độ; mà là người đến từ Java thuộc Nam Dương.

Viết vậy mà dám nhận vợ là giáo viên! Thiệt là lời phê bình cà chớn, cà cháo và cà pháo. Miền Nam mình, xưa, dạy trung học được gọi là 'giáo sư' chứ không phải 'giáo viên' miền Bắc CS. Chữ 'nhận vợ' người miền Nam hồng có xài; bà con mình dùng chữ 'nhận ầu'; ai khoái chơi từ Hán Việt thì xài chữ 'mạo danh'.

Sau khi mất nước, các nhà văn miền Nam đều bị tui nó đem đi nhốt, hoặc dè bieu, chê bai hết ráo; chứ đâu phải riêng chỉ cá nhân tui!

Trước khi chê tui dốt, sao 'giả' hồng chịu tra tự điển của Lê Văn Đức và Lê Ngọc Trụ định nghĩa: người Chà ở cù lao Java (Nam Dương) đang sinh sống ở Việt Nam, nghĩa rộng chỉ chung người da đen, gốc Ấn Độ, Malaysia hay Indonesia tới sống ở Việt Nam!

Anh nói đúng đó! Đa phần người da ngăm ngăm, đến nước mình sinh sống là Ấn Độ. Quê tui nè, Mỹ Tho nhỏ xíu hê, vậy mà anh chạy qua cầu quay về hướng Gò Công, gần chợ Cũ cũng thấy có cái nghĩa địa Ấn Kiều đó. Rồi còn người Chăm, tức người Chiêm Thành, con cháu của Chế Bồng Nga, sau khi bị Đại Việt thôn tính, chạy tùm lum, tùm la qua Miên rồi về Châu Giang, Châu Đốc. Người Việt gọi những người Chăm mất nước đó là 'Chà Châu Giang'.

Nếu có là buồn buồn chọc gheo nhau chơi cho vui; chứ không hề ác ý như:

Chà và, ma ní tí te. Cái bụng thè lè, con mắt ốc bươu

hoặc

Chà và ma ní tí te. Hàm răng trắng nhách, con [...] đen thùi

Những người Chà Và (Ấn, Chăm...) đó sống chan hòa với bà con người Việt từ miền Trung vào; bà con người Minh Hương, phần Thanh phục Minh thất bại, chạy qua; rồi bà con Khmer đã bao đời sống trên vùng Thủy Chân Lạp. Chỉ đến khi miền Nam sụp đổ, dưới sự áp bức của CS Bắc Việt, anh Bảy Chà chạy trước (vì còn giữ quốc tịch Anh hoặc Pháp). Rồi đến chú Ba bị đánh tư sản, mất nhà cửa cơ nghiệp. Sau rốt tới người Việt mình, vì mất tự do, cũng chạy luôn ra biển.

o o o

Thôi bỏ qua đi Tám! Tui phục tài anh lắm. Dùng câu nào ra câu nấy, chữ nghĩa sáng trong! Nhưng mới đây tui đọc chỉ vài câu (văn hay đâu nệ ngắn dài!) của một tác giả 'nặc danh', thấy cách dùng chữ cũng hay quá xá. Tả cơn bão số 9, rớt ở Sài Gòn, ông tường trình như vậy nè:

Đường Kha Vạn Cân ngập tới chân.

Đường Huỳnh Thúc Kháng ngập tới háng.

Đường Khương Hữu Dụng ngập tới bụng.

Đường Trần Phú ngập tới vú.

Đường Phạm Văn Hai ngập tới vai.

Đường Nguyễn Thị Minh Khai ngập tới tai (Cha, 'khai' dữ nghe vì lỗ tai gần cái lỗ mũi).

Đường Cao Văn Lầu ngập tới đầu.

Đường Võ Thị Sáu ngập hết ráo..." (Nghĩa là ngập từ chân lên tới đầu).

Tên đường toàn là 'Vi- Xi' không hê! Mà còn hay hơn nữa!

Đường Trần Đình Xu ngập tới [...]

và đường Vân Đồn ngập tới [...]

Tác giả không chịu viết ra ba cái 'chấm chấm' này mà ai cũng hiểu; không có người không hiểu.

Thiệt hông biết ổng muốn ăn gì để tui cúng... He he!

DXT